

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 9. Gentiles, intelligentes se sine Dijs viuere non posse, illos clavis configebant, catenis colligabant, intimisque laribus abscondebant. Quid vero tu ô Christiane?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

1. de Ci.
nata, c. 4.
Esque ad
34.

Ad. 17.

1.
Genitium
mutatu-
do vocat.

valde nec minus subtiliter, ac sapienter disputat D. August. Cur Gentiles tantos sibi Deos con-secrarent, quia ut constat ex doctissimo Marco Varrone, numerus eorum erat innumerabilis, in-stituta muscarum exercitus. Ex duobus ortum est hoc principijs, quorum alterum verum erat, alte-rum falsum. Verum principium hoc erat, quod intelligerent sine Deo nihil posse subsistere in rerum natura, nec esse, nec vivere, nec agere, nec moveri: proinde ut certam hanc habebant propositionem, quam illis D. Paulus proposuit, ex eorum quodam philosopho: *In ipso vivimus, move-mur & sumus, ipse est qui dat vitam, inspiratio-nem, & omnia.* Falsum autem erat, quod creden-tem Dei veritatem esse limitatam, de ea quippe more hominum iudicabant; Hic enim nullus a-deo magnus, ut sit in omni loco, & qui attendat, & sit presens in omnibus. Qui ducit in acie exer-citum, tempore congressus, impossibile est, regat in loco pacis civitatem. Qui sulcat mare navigio, terram non inambulat, qui montis hæret in cacu-mine, in vallis non humiliatur planitie.

Eodem planè modo de Deo sentiebant, de quo senserunt, quod in altissimis habitans fideri-bus, in infimis terræ non videretur, quod si regi-mini maris adefset, terræ moderatiori abesset, nec hoc iudicare possibile: quid igitur remedijs cuique rei, ac in quoque loco suum Deum eri-gamus, cuius virtute res illa conservetur, & esse possit. Hoc posito principio tot Deos Deisque confinxerunt, quot res erant in mundo, ne earum aliqua suo Deo priuaretur: ac eis nomina impo-suerunt ijs rebus conformiter, quas gubernabant. Proinde campis Deum Rusinam dedicarunt, Coleman collibus, vallibus Valloniam. Dea Sera colebatur, quæ grana seminanda susciperet. Segre-cia, quæ eorum messem colligeret. Tutelina quæ fruges custodiret, ut aristas de nodo in nodum confortaret, aderat Nodotus, ut grana suis inclu-deret involucriis, seu glutinis quibus comprimun-tur, inuigilabat Volutina: flores educebat, ser-uabatque Flora: Lactanus tenerum floridumque triticum obseruabat: Maturus ad maturitatem perducebat. Et eodem tono seu modo refert D. Augustin. ita ut pro solis campis aruisque con-servandis multos sibi Deos confingerent. Dem ad maris regimen, ubi diuinum requiritur subsi-dium Minades Deorum extollebant, quos ipse refert à cap. decimo, vsque vigesimum primum. Rebus humanis providendis innumeros, tantos quantos scimus esse actus humanos, nostrasque infirmitates, erigebant. Vnum itineranti, alte-rum litiganti, alterum matrimonium ineunti.

Pulsionem ab ortu conceptionis suscipiebant, cui primum dedicabant Lucinam, quæ embryonis illuminationi, ac natiuitati studeret: Ruminam, quæ virtutem suggereret legendis matris vberibus: Cuminam, quæ civis seruet vagientem. Si qui matrimonium suscipiunt, multos habebant sibi propitios Deos. Hæc omnia originem habe-bant, ait D. Augustin. ex illo principio, quod sibi persuadebant, sine Deo nihil posse esse bo-num, nec consistere, quod non percat, & euan-escat.

Fuit autem fides hæc adeo antiqua, ut ip-si Israelitæ, Egypti incolæ hanc exfluxerint idololatriam credentes Deum illum, qui eos de Egyptiaca eduxerat seruitute, licet in ea ali-qua polleret auctoritate, atque in ea illis auxi-liatus fuisset, nulla tamen ei potestas esset in deserto, quod perambulabant, nec illis ibidem valeret optulari, unde convenientes voce ru-multuaria dixerunt, præceperuntque Aaroni: *Fac nobis Deos qui nos precedant.* Ne passum quidem securè progredi est possibile, nisi pro-pitio Deo: *Fac nobis Deos*, qui nos in via com-itentur. Ideo Deus ait propheta Isaie, in eo loco quem exponimus, ab infidelibus Deos suos catenis ligari, aereis clavis, iisque traba-libus (a) configi, ut nullus eos posset auferre, (a) Cla- nec ipsi valerent aufugere: *Confortantur fabri ara-nos de ritui &c. dicens: Glutino bonum est, confortantur enim quarum a. clavis, ut non moueretur.* Inde nostrum omne de-pendet bonum, ut nobiscum Deos nostros ha-beamus, nec à nobis aufugiant, nec nobis aufe-rantur, si illos glutino conglutinemus, ne dissol-uantur, nullum aptius glutem, quam clavi ferrei, aerei, capiti, illos igitur fixè clavis configamus, ut nec ipsi nobis effugiant, nec quis eos furto di-tipiat.

Propalam scitur id quod ad rem narrant Plu-tarchus, Pausanias Quintus Curtius, Diodorus, Alexander ab Alexandro: quod multi Gentili-um, præsertim Tiry ac Lacedæmony, ce-lebri illo edocti Lycurgo legillatore, præci-puos suos Deos, quibus maxime confidebant, clavis configerent, alios catenis illigarent, alios pedicis constringerent, alios velut auarijs fer-reis virgulis inclusos custodirent, ita ut, sicut præcæte Dei spiritus ait per Hieremiam, qui hoc scriptis exaratit calamo Baruch prophete scriba, loca, quibus eos sic clausos serua-bant, potius furum latronumque carceres, quam Deorum templa esse viderentur, ubi diligentio-ri custodia, ac studio eos detinebant, quam Rex in ergastul's refractarios ac perduelles.

Exod. 31.

1.

18. Di.
Vide Terra.
quod ad l.
6. c. 4.
Alexa. ab
Alexand.

Berub.
6.17.

Sicut alicui qui regem offendit, circumspiciat sicut in-
mit &c. ita mutantur sacerdotes ista clausuris, & s-
feris &c.

Si ab eis percunctaretis: quomodo Deos,
quos ut auctores, & ilatores vestrae colitis liber-
tatis; captos, & sua priuatos libertate detinetis?
Si hanc questionem proposueris D. Clementi
Alexand. vel D. Chrystoso, D. Cypriano, Amobio,
alijsque Sanctis Patribus, qui ex professo scrip-
serunt: De Deorum vanitate: responderent, quod
ibi sic detinerentur Dii illi pro vt merebantur:
quia illi omnes, homines fuerunt sceleratissimi,
luxuriosissimi, monstra impietatis, totique mun-
do nocentissimi: Quorum crimina (inquit D. Cle-
men. Alexandr.) notiora sunt, quam nomina. Ven-
nus adeo in omnem effusa libidinem, vt eius a-
dulteria capillorum eius numerum superarent.
Iupiter deliciofus mulierum raptor honestatis,
quas mundus coluit honestissimas. Saturnus Pa-
tricida, filicida. Mars perduellus, auctor discer-
diarum, sanguinis effusor. Bacchus potator, Lu-
no inuidia facibus accensa, succensa, impla-
cibilis. Dii (inquit D. Aug.) hi tales erant, quorum
eminentia diuinitasque primaria sumebatur, ex
commisissis nefandissimis sceleribus: *Selesti, si d-*
plano selesti, nobilitate criminum, non dignitate
virtutum. Talibus optime congruit carcer, pedi-
ca, nerui. Tales congrui vinculis constringi,
catenis alligari, tenebris detineri. Porro si illos
interrogares, qui tanto eos studio custodiunt vin-
ctos: haec eorum foret responsio, se hoc intende-
re, Deos suos secum securè detinere, vt firmo
consisterent haec staturae, ne concidant, ne dissol-
uantur, ne eos quis sustollat, & si vellent auflu-
gere, nullatenus possent. Hanc dat rationem
Spiritus S. dum de eorum stupenda agit insania,

D. Cl. m.
Alexan.

D. Aug.
l. 7. de ci-
uit. c. 34.
10. 5.

Sep. 13. 15

ex ore Sapientis: *In pariete ponens illud, & confir-*
mans ferro, ne forte cadat, proficiens illi &c. At-
tende, quæso, (ait D. Aug.) eorum ineptias, illos
colunt Deos, quos credunt, se ipsos non posse su-
stinere, sibi consulere, se ipsos catenis vinculisque
absoluerè, quibus eos captos detinebant. His
non obstantibus, concedamus hypothesein, quod
eos vt Deos venerarentur, hoc probè nouerant,
illis hoc maximi referte, si illos secum hate-
rent; credebant enim, quod sine illorum ad-
iutorio, nec respirare quidem possent, secum ve-
rò eos habentibus, nullum posse damnum officere.

l. 7. de ci-
uit. 7.

Hoc autem eo fiebat modo (teste D. August.)
vt illis non sufficeret habere Deos secum in com-
muni, ac in templis communibus sed & quis-
que in particulari suos sibi habere Deos contem-

debat in domo sua, quos in ædium pereralibus
staturebant, quos eade causa dicebant: *Dios pena-*
*tes, q. d. quod eos in penetralibus, loco sancti m-
ac abseconditio conseruabant. Et loc inuicrat Sa-*
lomon praefatus verbis: Veti: ei dignam habitatio-
nem, & in pariete ponens &c. velut fenestellâ
imperuâ in pariete, aut foco. Baruch quoque
propheta, de Dijs Babilonijs agens domi seclusis
sic ait: *Construit illis in domo.* Et singuli his
maximè incumbant, credebant quippe singuli,
quod sine Dijs, nul a tuta foret domus, nec ipsi,
nec eorum quidpiam ab incommodis praeserua-
tum.

Hoc autem videtur cum ipso mundo natum,
vt enim in sacris litteris legitur: *Laban domi suae*
Deos venerabat, in penetralibus: proinde cum
eos inde sustulisset eius filia Rachel, eos illo die
esse sublato non aduertit, donec posttridie, eos
oratorius accederet, & se Dijs suis priuatum in-
geniuit, infremuit, infrenuit hoc sibi perlua-
dens, quod quam primum domus sua Dijs desti-
tueretur, ruina periculo exponeretur, vt domus
sine defensore, & omni praesidio immunita: quo-
circa confestim ad Iacob cucurrit, illos recupera-
turus.

Michas ille, qui Deos intimis laribus seclu-
sos adorabat, in suae domus oratorio, quâdo tran-
sientes quidam milites illos abstulerant, vt fur-
tum detexit, ablatosque vidit Deos, ad illos cucur-
rit exanimis, exclamans, vociferans, velut ratio-
nis impos ac mente captus, mittens in sidera eu-
latus. Quæruit, quid tibi vis? qui sunt hi clamo-
res? num tibi forte euolat anima? O me miserum,
(respondet:) *Deos meos quos mihi feci, tulisti*
&c. & dicitur: Quid tibi est? Notate hæc sibi op-
posita: *Deos meos quos feci mihi:* Eu quales Dii, quos
sibi fabricat homo, quasi lances esse, pocula,
ac testea: gaudes; quis quem debet fabrica-
re? Num homo Deum, aut Deos hominè
Imaginemur ita esse; cum insano errore illos
vt Deos haberent, illis destitui causam esse suffi-
cientem iudicabant tante mortificæ, timoris, la-
crymarum, vt non mitemur, si ex illis vitam
amiserint. Huc ita virebantur fundamento, vt il-
lis non sufficeret, si Deos in templis commu-
nibus, & in proprijs singuli deinitibus venera-
rentur, sed & quisque secum deferre studebat
Deum suum, sicut modo nobiscum deferimus
ad aedes nostras, vel circumferimus Agnos Dei,
Sanctorum icones antecas, argentecas, seu mar-
tyrum reliquias. Et hunc credo sensum legitimi-
um verborum, quibus Deus per Oseam curare
volens synagogam, vel potius dixerimus, animam,
sic

Barn. 6
16.

19 43

Iudic. 17
24.

Of. 1.
cap. 1. 2.

sic ait: *Auferat adulteria sua de medio verborum suorum.* Nemine ad hereticorum intelligit adus idololatriæ, qui sunt spiritualia adulteria. Vberibus suis puella nobiles vola sua suspendebant, & milites sub armis, & quisque suos sub velle deos, illos, quos sibi iudicabat necessarios, conformiter ijs, quæ præ manibus habebant, nullique negotium aliquid audebat aditari, nisi prius sum fecim habere Deum: hoc enim constanter credebant, sine Deo, illis omnia infansis ausibus obventura. Hæc Gentiles (inquit Deus) faciebant, hæc que erat de Dijs suis fides, eique tam tenaciter adhaerebant veritati, nullam sine Deo prosperum fore successum, aut negotium feliciter absolvendum: *Et tu Israel, serue meum, quem eligi.* Conflingens argumentum.

lib. 4. de Expendit D. August. diuinum consilium, quo Deus studuit populo ser iohis dare cognitionem. 3. Deum studuit populo ser iohis dare cognitionem. 3. Deum studuit populo ser iohis dare cognitionem.

Deut. 6. 4. uem dum ait: *Audi Israel Dominus Deus noster Deus unus est.* c. 8. Infideles multos adorant Deos, quosdam qui illis in his auxiliantur, alios, qui in alijs: proinde, quot res sunt, tot sita Deos erigunt. Tu vero popule meus, o Israel, hæc sit tua primitia fides: quod: *Deus tuus, unus est* ille vero ego sum, qui eum sim in me vnus, collectim possideo, quicquid Gentiles diuinum suis Dijs attribuunt: & hoc de me credendum vobis propono: hoc sit fidei vestra fundamentum, quod D. Paulus suis epe tebat audientibus: *Vi impl. amia in omnem plenitudinem D. i.*

Dij illi nationum, dij erant mores: si enim illis vniam virtutem asseriebant, negabant alter m. Nullum enim tam perfectum potentemque facebantur, vt de illo crederent omnem plenitudinem diuinitatis: nosser autem Deus ita perfectam habet vnde quaque Deitatis plenitudinem, vt extra illam ne atomus quidem sit vllius diuinitatis: *Vide te quod ego sum f. h. u.* & non sit alius Deus præter me. Ego ille sum potens in terra & in mari, in campis, in multitudine, in montibus & in vallibus, in pace & in bello, in solo & in celo. Fieri ne igitur potest, ait Dominus, o Israel, vt de me credendo, quæ credis, quod solus sim Deus, & in me comprehendam, quicquid vnquam infideles Dijs suis adscriperunt, quod sine me non sit alius Deus, nec parvus, nec magnus, nec gratia, nec fauor, nec auxilium, nec prosperiterum eventus, nec virum fortitudo: quod illi tam solliciti, vt suos secum Deos haberent, tu verò tam sis iners ac vecors, vt videns te sine Deo, quod ille à te abierit, te dereliquerit, tam viuus ala cet, & emui

timore post posito excitatus? *Et tu Israel.* Quod Gentilis nec passum progredi præsumat, nisi se eum Deum suum dicat comitem, nec noctu decumbete, nec ad auroram surgere, nec negotia suscipere, nec quidquam agere, nec egredi domo, sine Deo suo: *Et tu o Israel,* illius confensus veritatis: qui hoc de me credis, quod de mea ratio fradet. credendum diuinitate, tamen audax præsumas esse sine Deo tuo, vno die, mense, anno, decennio? Quod si te deseruerit ob vitam tuam omni peccatorum spurcitie defordatam, si à te ipse dilexerit, non studeas eum tibi comitem reparare? Ita comedas, bibas, dormias, egrediaris, ingrediaris, tua peragas negotia: quasi nihil tibi apud Deum deesse? Profundius autem hæc verba perpendenda: *Et tu Israel serue meum.* quantum capio, illam spectat historiam de Iacob, vbi ipse Deus ei nomen impofuit Israel.

§. 10. *Lucta Iacob fuit cum lacrymis, & quod petebat hoc erat ne à se discederet.*

Arbitratus est Abbas Rupertus, inter memoranda dignas S. paginarum historias, illam præcellere, quam iobis refert de lucta Iacob: *Fansa lucta, & totius ore Ecclesia per orbem celebrata, qua homo cum Deo luctatus est.* Homo & Deus in arenam delinunt, ad mromachiam: mirabile spectaculum, in quo multa SS. Pates offendunt non leuoris distulatis. Certan in illud quod Iacob aggredeur, vel iustum est vel iniustum. Si iustum, ergo iustam propugnabat causam: quia vt dicit D. August. a. Et declarat D. Thom. b. hoc bellum est iustum, quod iustam habet causam. Quamur, potest esse in hoc mundo causa tam iusta, quæ bellum contra Deum assumptum iustificet? Si iniustum, qua ratione contra se Deus bellum patitur iniustum? Et quomodo perpeti potest immensa illa celsitudo, & inuincibilis Dei feruitudo, hominem secum cominus Incentem, à quo se velit superari, quæque sibi homo præuakat? Hoc scias, velim, ait D. Thom. Q. od lucta illa non fuerit viribus brachiorum corporalibus, sed spiritalibus. Ita declarat Vates Ofeas illam referens: *In forti. Cap. 12. 4. in dno sua in alon ad Ang. l. h. & confortatus est. Reus & rogauit eum.* Iustus est acriter cum Angelo, qui venire in Dei persona videbatur, eum que superauit, lacrymis & oratione. Hoc est; non illum stricto gladio, aut brachio-

20. 29. AFB. RY. PIRT. 1. 8. in Gen. 1. 6. Gen. 32. 84. a. 1. 99. in In fine 9. 10. b. 2. 2. 9. 40. ar. 1. In 6. 32. Gen. In fine 9. 10. b. 2. 2. 9. 40. ar. 1. In 6. 32. Gen.

